

Brusel 18. června 2021
(OR. en)

9687/21

AGRI 271
VETER 45
ENV 443

POZNÁMKA

Odesílatel:	Předsednictví
Příjemce:	Delegace
Předmět:	Stanovení cíle ochrany včel medonosných v souvislosti s přezkumem pokynů z roku 2013 týkajících se včel – výměna názorů

Delegace naleznou v příloze podkladový dokument předložený předsednictvím pro účely výměny názorů na zasedání Rady pro zemědělství a rybolov ve dnech 28. a 29. června 2021.

**Stanovení cíle ochrany včel medonosných v souvislosti s přezkumem pokynů z roku 2013
týkajících se včel**

Souvislosti a aktuální situace

1. Pesticidy mohou být povoleny pouze tehdy, pokud komplexní posouzení rizik prokázalo, že jejich používání nevede ke škodlivým účinkům na zdraví lidí nebo zvířat ani k nepříjemným dopadům na životní prostředí. Metodiky provádění požadovaných posouzení rizik jsou stanoveny v pokynech zabývajících se různými složkami životního prostředí a různými druhy.
2. Současný stav, pokud jde o posuzování rizik pro včely medonosné, představují pokyny týkající se terestrické ekotoxikologie z roku 2002¹, neboť pokyny Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA) z roku 2013 týkající se včel nebyly členskými státy ve Stálém výboru pro rostliny, zvířata, potraviny a krmiva potvrzeny, a to navzdory opakovanému úsilí v průběhu několika let.
3. V březnu 2019 pověřila Komise úřad EFSA, aby pokyny z roku 2013 týkající se včel přezkoumal a vzal při tom v úvahu nové vědecké poznatky, které se od roku 2013 objevily.
4. Zásadním krokem pro dokončení tohoto přezkumu je stanovení tzv. specifického cíle ochrany včel. Subjekty, které se zabývají řízením a posuzováním rizik, z členských států během loňského roku jednaly o stanovení tohoto cíle, a to na základě **dokumentu vypracovaného úřadem EFSA², v němž jsou popsány čtyři možné přístupy ke stanovení cíle ochrany včel medonosných.**
5. Většina členských států uvedla, že upřednostňuje přístup, který zohledňuje přirozenou variabilitu velikosti včelstev (rovněž označovanou jako „běžné funkční rozmezí velikosti včelstev“).

¹ https://ec.europa.eu/food/system/files/2016-10/pesticides_ppp_app-proc_guide_ecotox_terrestrial.pdf

² <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/topic/EFSA-Supporting-document-for-RMs-in-defining-SPGs.pdf>

6. Zvolený přístup kritizovaly nevládní organizace a někteří poslanci Evropského parlamentu. Hlavní důvody souvisejí s tím, že pro simulaci přirozené variability velikosti včelstev se používá model „BEEHAVE“³ (který byl z 10 % spolufinancován průmyslem), a s očekáváním, že v revidovaných pokynech týkajících se včel by byl stanoven cíl zajišťující nižší stupeň ochrany, než jaký byl stanoven v nepotvrzených pokynech úřadu EFSA z roku 2013 týkajících se včel. Nevládní organizace a poslanci Evropského parlamentu se vyslovili rovněž pro to, aby se pro simulaci vývoje včelstev používal jiný model s názvem ApisRAM. Na vývoji tohoto modelu se však doposud pracuje.
7. Úřad EFSA zveřejnil na svých internetových stránkách podrobný souhrn harmonogramů⁴ týkajících se vývoje a kalibrace modelu ApisRAM. Model bude možné k simulaci vývoje včelstev a k simulaci účinků přípravků na ochranu rostlin a jiných stresových faktorů používat nejdříve v polovině roku 2023.
8. V této souvislosti Komise úřad EFSA požádala, aby vypracoval komplexní podpůrný dokument, v němž vysvětlí všechny relevantní otázky a podrobně prezentuje výsledky svých simulací. Úřad EFSA tento dokument⁵ zveřejnil dne 15. prosince 2020 a prezentoval jej dne 13. ledna 2021 na společném informačním setkání pro členské státy a zástupce zúčastněných stran (členy skupiny zřízené úřadem EFSA pro účely tohoto přezkumu) s cílem umožnit výměnu názorů mezi všemi zainteresovanými stranami.

Stanovení specifických cílů ochrany

9. Na zvláštním zasedání dne 23. února 2021 a na zasedání Stálého výboru pro rostliny, zvířata, potraviny a krmiva v březnu 2021 všechny členské státy potvrdily, že podporují metodu, jejíž použití úřad EFSA navrhl pro účely revize specifického cíle ochrany včel medonosných.

³ BEEHAVE je veřejně dostupný model a veškeré relevantní informace jsou uvedeny na adrese: <https://beehave-model.net/>.

⁴ <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/2021-03/timeline-ApisRAM-development-final.pdf>

⁵ <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/topic/review-guidance-document-bees-specific-protection-goals.pdf>

10. Všechny členské státy, které vyjádřily svůj názor, souhlasily s tím, že simulace přirozené variability velikosti včelstev provedené úřadem EFSA jsou konzervativnější než variabilita pozorovaná v přírodě. Tyto členské státy se proto shodly na tom, že volbou cíle ochrany ve formě prahové hodnoty pro to, jaké snížení velikosti včelstev v důsledku použití pesticidů je v rámci simulovaného rozmezí přijatelné, je zajištěna dostatečná ochrana.
11. Pokud jde o číselnou hodnotu pro tento specifický cíl ochrany, čtyři členské státy podpořily cíl ochrany ve výši 23 % (tj. celý rozsah rozmezí simulované přirozené variability), 11 členských států podpořilo cíl ve výši 10–12,8 %, zatímco čtyři členské státy podpořily cíl ve výši 7 % (tj. stejnou výši, jaká je uvedena v pokynech EFSA z roku 2013 týkajících se včel). Čtyři členské státy stanovisko nezaujaly.
12. Většina členských států se rovněž shodla na tom, že je třeba vzít v potaz praktickou proveditelnost terénních studií, neboť jinak nebude možné skutečně posoudit, zda bylo specifického cíle ochrany dosaženo, či nikoli.
13. Dne 15. března 2021 zaslal předseda Výboru Evropského parlamentu pro životní prostředí Komisi dopis, v němž připomněl, že Parlament v říjnu 2019 vznesl námitku proti návrhu nařízení Komise, který by umožnil provést pouze část pokynů úřadu EFSA z roku 2013 týkajících se včel, protože uvedený výbor očekával jejich provedení v plném rozsahu. Předseda rovněž uvedl, že jeho postoj k používání modelu BEEHAVE v rámci simulací prováděných úřadem EFSA je i nadále kritický, a vyslovil se pro to, aby se místo toho používal model ApisRAM (přičemž zároveň vyjádřil znepokojení nad zpožděním ve vývoji tohoto modelu). Předseda vyjádřil očekávání, že revize pokynů úřadu EFSA z roku 2013 týkajících se včel by neměla vést k nižší úrovni ochrany včel, a požádal o to, aby byla diskuse o specifickém cíli ochrany vedena na politické úrovni.

14. Komise navrhuje v dopise⁶ zasláném portugalskému ministrovi zemědělství a předsedovi Výboru pro životní prostředí jako výchozí bod pro diskusi, aby bylo **jako specifický cíl ochrany stanoveno 10% snížení velikosti včelstev**. Tento návrh je velmi ambiciózní ve srovnání s dosud platnými pokyny týkajícími se hodnocení rizik pro včely (tj. pokyny týkajícími se terestrické ekotoxikologie z roku 2002), které umožňují měřit v rámci terénních studií pouze pokles velikosti včelstev o více než 20–25 %, a s ohledem na to, že celé rozmezí přirozené variability simulované úřadem EFSA činí přibližně 23 %.
15. Komise si byla vědoma rovněž skutečnosti, že většina členských států nepotvrdila pokyny úřadu EFSA z roku 2013 týkající se včel, v nichž byl navržen specifický cíl ochrany v podobě 7% snížení velikosti včelstev, protože se domnívaly, že nejsou technicky proveditelné terénní studie, které by umožnily posoudit, zda je daného cíle dosaženo, či nikoli. Na základě informací poskytnutých úřadem EFSA je měření 10% snížení v rámci terénních studií náročné, ale stále ještě technicky proveditelné⁷.
16. Komise navrhuje **jeden specifický cíl ochrany pro celou EU**, a nikoli pro každou regulační zónu, neboť vědecké důkazy v podpůrném dokumentu vypracovaném úřadem EFSA ukazují, že mezi všemi třemi regulačními zónami vymezenými v nařízení o přípravcích na ochranu rostlin existují pouze malé rozdíly.

⁶ https://ec.europa.eu/food/system/files/2021-04/pesticides_bees_letter_mep-pt-pres_en.pdf

⁷ Viz oddíl 7.1 podpůrného dokumentu úřadu EFSA, který je k dispozici na adrese <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/topic/review-guidance-document-bees-specific-protection-goals.pdf>.

17. S cílem umožnit úřadu EFSA, aby pokračoval v přezkumu pokynů z roku 2013 týkajících se včel, a přijmout nařízení, které(která) umožní jeho provádění, se ministři na zasedání Rady pro zemědělství a rybolov ve dnech 28. a 29. června 2021 vyzývají, aby se zúčastnili výměny názorů na základě těchto otázek:

- a) *Souhlasíte s tím, že by měl být pro celou EU stanoven jeden specifický cíl ochrany včel medonosných?*
 - b) *Souhlasíte s návrhem Komise, že by maximální povolený limit snížení velikosti včelstev v důsledku expozice pesticidům měl být 10 %?*
-